

Het plannen van een actie

Casper ter Kuile *

30 november 1990

Inleiding.

In dit artikeltje willen we de actieve waarnemer een beeld schetsen hoe een actie gepland kan worden. Dit gedeelte van het artikel is met name gericht op een zeer nabije actie: de Geminiden 1990. Wij zijn in ons lage polderlandje 'gezegend' met een bijzonder onvoorspelbaar weertype. Voor de echte weeramateer om van in extase te geraken maar voor de meteorwaarnemer een gruwel. Is het mogelijk dat beide interesses in een persoon verenigd kunnen zijn? Een weldenkend mens zou toch zeggen van niet. Niets is minder waar getuige enige DMS-types die te pas en te onpas laten merken te genieten van spannende situaties in die 12 kilometer dikke atmosfeer die onze planeet omringt.

Hoe een actie te plannen?

Ieder van ons wil graag elke helder seconde observeren zodra een of andere meteorenzwerm actief is. Om de kans op succes zo groot mogelijk te maken is enige vorm van planning noodzakelijk. Het maakt daarbij nogal uit of je visueel of fotografisch waarnemer bent. Ook je maatschappelijke positie is (helaas) bepaald de mogelijkheden. Zelfs geld komt in het verhaal om de hoek kijken. Waar trouwens niet? En als laatste speelt zelfs het weer mee. . . Zo zijn er mensen die het zekere voor her onzekere nemen en een actie al een jaar of zelfs meer vooruit plannen. Het andere uiterste komt binnen DMS eveneens voor: waarnemers waarbij het woord planning niet in het woordenboek voorkomt. Maar misschien bestaat er een gulden middenweg? Laten we eens zien hoe het kan.

Voor de grote akties zoals de zomercampagne ligt de situatie betrekkelijk eenvoudig. Je zegt dat je met vakantie bent en het probleem is opgelost. Daarmee is het meest belangrijke gepland. Namelijk het opnemen van vakantiedagen. Dit houdt gelijk in dat we al ergens in de buurt van onze waarnemingslokatie verkeren. Alle apparatuur staat op de observatieplaats opgesteld en kan bij een opklaring binnen 15 minuten tot 1 uur draaien. Als het regent of andersoortige weerkundige ongemakken dienen zich aan dan dient een alternatief programma achter de hand worden gehouden.

Maar hoe pakken we het aan als de zomervakantie voorbij is en we toch een actie willen draaien met een flinke kans op succes? Gebruikelijk is dat we aan het werk zijn op school dan wel op het bedrijf. Wanneer een bepaalde meteor zal verschijnen weten we gelukkig (!!) niet, wel wanneer de kans dat er meteoren gaan verschijnen groot is. Datum van de zwermmaxima dus. Zorg er voor ruim van te voren af te spreken waar je wilt gaan waarnemen. Die post kan dan

rekening houden met je komst. Bijvoorbeeld onderdak en fouragering. Indien je lid bent van een post en het waarnemingsterrein is dicht bij huis dan zijn er weinig problemen te voorzien. Wel als het waarnemingsterrein bij voorbeeld aan de andere kant van het land ligt. Zoals nog wel eens wil voorkomen bij waarnemers die wonen en werken in de randstad. De praktijk leert dat het zeer problematisch wordt een actie te organiseren die midden in de week valt. Indien de actie te belangrijk wordt geacht om te missen dan zit er niets anders op dan vakantiedagen of ADV-dagen op te nemen. Het voorbeeld van zo'n actie is de aanstaande Geminiden campagne 1990 in Zuid-Frankrijk.

Vervoer is vaak ook een probleem. Lang niet iedereen beschikt over een 'heilige koe'. Speciaal in het meteorwereldje schijnt dit vervoermiddel vrij ongeliefd te zijn. Nogal logisch want zo'n stalen ros op vier wielen kost elke maand opnieuw een bom duiten die je dus niet voor je hobby kunt uitgeven. Voor visuele waarnemers geen probleem aangezien zij met vrijwel niets al snel tevreden zijn. Een flinke rugzak gevuld met de nodige attributen is al dat de visueel waarnemer nodig heeft. De fotografisch waarnemer heeft naast de rugzak met de hierboven genoemde attributen nog wel iets meer nodig om mee te slepen. Zodra het beperkt blijft tot één of enkele kamera's op statief en voorzien van sektor dan is dit in principe nog versjouwbaar. Gelukkig is Nederland voorzien van een goed werkend openbaar vervoerssysteem ook in vergelijking tot andere west-europese landen. Helaas liggen de meeste posten niet op loopafstand van een station. Voor vervoer van een naar het station moet dan van tevoren het een en ander geregeld worden.

Wenst men echter grote kamerabatterijen te verplaatsen dan is een auto onmisbaar geworden. 'Gelukkig' zijn er veel auto's op deze planeet zodat er vast wel eentje te leen is voor ons doel. Wordt t'ie tenminste nog eens echt zinnig gebruikt. Lenen kan bij pa of moe, kennissen de buurman of bij een autoverhuurbedrijf. Alle opties hebben hun voor- en nadelen. Wonen pa en moe ook aan de andere kant van het land dan zijn de voordelen van het gratis lenen beperkt. Lenen bij kennissen of de buurman zal ook lang niet eenvoudig zijn. Wie leent er nu graag z'n meest 'waardevolle' bezit uit aan de eerste de beste meteorwaarnemer? Blijft over het verhuurbedrijf. Voordelen: fraaie wagens en geen gezeur. Nadeel: flappen meenemen. Dit laatste is dus alleen weggelegd voor de werkenden onder ons. Zo'n huurauto kun je middels een telefoontje enkele dagen voor de geplande actie reserveren. Speciaal willen we hier het zogenaamde weekendarrangement noemen dat veel bedrijven in hun pakket aanbieden. Voordelig een wagen huren en je kunt vanaf vrijdagmiddag het hele weekend lang het land door crossen.

Voor een middenklasse wagen ben je dan circa 140 gulden armer.

Goed plannen betekent behalve het maken van afspraken en het reserveren van een wagen ook ervoor zorgen dat alle apparatuur stand-by is. Die beroemde goede voorbereiding dus. Dat betekent dat alle kamera's nagekeken en kneusjes eventueel vervangen zijn. Zo mogelijk zit de film al in de kamera's. Dit is zeker aan te raden als het duidelijk is dat de kans op waarnemingen vrij groot is. Bij positieve weersverwachtingen dus. Verder zijn alle notitieformulieren in voldoende aantallen aanwezig. Schrijfgerei en een plastic map waarin de formulieren droog gehouden worden zijn eveneens onderdeel van de uitrusting. Natte formulieren kunnen na verloop van tijd zo goed als onleesbaar worden. Laten we niet vergeten reserve materialen mee te nemen. Zelfs de meest solide apparatuur kan de geest geven. En dat gebeurt niet aan het eind van de aktie neen, dit soort hinderlijke gebeurtenissen pleegt zich af te spelen in het holst van de nacht als de vuurbollen over uw hoofd razen.. . Zorg er dus altijd voor zekeringen mee te nemen. Soldeerbout met soldeer eveneens, om maar niet te spreken van allerlei handige gereedschappen als schroevendraaiers en tangen. Liederen die werkelijk op alles voorbereid willen zijn nemen zelfs hun hele booruitrusting mee.. In tenminste negen van de tien gevallen zult U dit laatste ongebruikt weer retour nemen naar huis. Maar zekeringen, kwarts boutjes (fotodraad) behoren zeker tot de verplichte uitrusting! Post Pegasus heeft bij de reorganisatie van de grote kamerabatterijen het principe van standaardisatie hoog in het vaandel gezet. Dat betekent dat in een kamerabatterij slechts drie soorten bouten, moeren en draadeinden voorkomen: kwarts, M-6 en M-12. Verwarmingslinten zijn tamelijk kwetsbaar. Enige extra weerstanden en gordijnband is geen luxe. Daarbij hoort het nodige elektriciteitssnoer bv. kabelhaspels om de kamerabatterijen op een donkere plaats te kunnen opstellen. Stopkontakten hebben de vervelende eigenschap dat die nog wel eens willen samengaan met een bovenmatige hoeveelheid licht. Het zal intussen ook voor de minder oplettende lezers wel duidelijk geworden zijn: om een grootschalige expeditie met een flinke kans op succes op te zetten komt wel iets meer kijken dan een kamera met draadontspanner op statief. En dan hebben het nog niet eens gehad over de DMS Geminidenexpeditie naar de donkere oerwouden van Zuid-Frankrijk. Huren van huisjes (In het Frans heet zo'n vakantiehuisje een Gite), reisverzekeringen, overnachten langs de autoroute du soleil, een cursus 'hoe spreek ik Frans in 2 weken?' volgen, Du pain, du vin, du boursin, etc, etc. Laten we hier deze voorlichting over het plannen van expeditie naar de laatste donkere plekjes op deze planeet beëindigen.

Hopelijk hebben geïnteresseerden er ideeën aan overgehouden. Tenslotte gaat het erom meer potentiële waarnemers verslaafd te laten geraken aan die intrigerende hobby dat meteorwaarnemen nu eenmaal is.

← Vervolg van bladzijde 150

maal present Yvette van Zuijlen, Liesbeth Russel en Martine Bloemheuvel. Voorts schrijver dezes en Annemarie Zoete. Na het verder uitpakken van de nodige zaken konden we omstreeks 21 uur constateren 'aktie-klaar' te zitten en konden wat ons betreft de camera's open. Paraat stonden de beide automatische batterijen, een T-70 met 7.5 mm fish-eye als all-sky, een Zeiss spektrograaf, voldoende diktafoons en cassetterecorders en een grote stapel spelletjes. En met die laatste moesten we het verder maar doen die nacht.

De volgende dag werd besteed aan het verder 'opschonen' van onze veldopstelling, waarbij de gehuurde bus nog maar tenauwernood ontworsteld kon worden aan de zompige ondergrond. Verder spelletjes.. maar, we bleven tot in elke vezel paraat, onwetend van het feit, dat onze geachte collega's inmiddels andere plannen voor de avond hadden. En ziet, ons geduld werd beloond.

Nadat het acht uur journaal al een hoopgevende heldere plekken noorden van de wadden had laten zien, waren we natuurlijk niet meer te houden en bij het eerste sterregepinkel werd onmiddellijk groot alarm gegeven. Een kwartier later zaten elf waarnemers te velde en stonden tien camera's open. Als enige tegenslag moet gemeld worden, dat onze digitale klok het begeven had, maar via een eenvoudige kwartsklok en Kees Roos als onvolprezen klokkenist kwamen we er toch uit.

Vanaf 22h UT tot omstreeks 23h30m UT kon er onder schitterende omstandigheden worden waargenomen. De melkweg stond prominent aan de hemel en Mars en Jupiter brandden eruit! En dat het hoogtij was in de sporadische achtergrond mochten we weten. Ruim 80 meteoren konden in dat ruime uurtje worden waargenomen. Helaas waren twee onzer zo vriendelijk om eens lekker koffie te gaan zetten voor de lange nacht, zodat hun uurtje een beetje gehalveerd werd.. Ook hadden we in het begin wat last van autolampen. Met een iets andere waarnemingsplaats hadden we die kunnen voorkomen.

Helaas trok het om 23h30m weer dicht en later op de nacht begon het toch weer zoetjes te regenen. Maar.. de moeite was niet voor niets geweest en voor de meesten was het een goede herhalingsoefening.

Op zondag 18 november reed de fors beladen bus weer huiswaarts. Na een stevig maal te Leiden werden de astrokids thuis afgeleverd en was een aktie ten einde die dan wel niet een grootse Leonidenogst heeft opgeleverd, maar waar we organisatorisch veel van hebben kunnen leren. Afgezien van de toch wel hoge kosten blijkt het zeer wel mogelijk te zijn om een weekend aktie te organiseren, waarbij alle benodigde apparatuur snel te transporteren en op te zetten is. En vooral geldt bij dit soort zaken, dat vele handen licht werk maken.

Ook in dat opzicht hebben we sinds enkele jaren een prima ploeg!